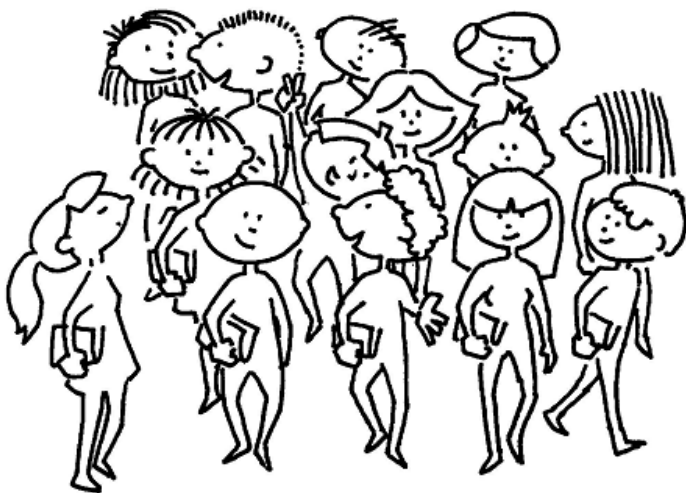

Documents

Revisió dels programes de promoció de la salut a l'escola adreçats a l'Educació Primària

C S B Consorci Sanitari de Barcelona

Agència
de Salut Pública

**Revisió dels programes
de promoció de la salut
a l'escola adreçats a
l'Educació Primària**

Coordinació general de l'informe:

Carles Ariza

Redacció i elaboració de les fitxes:

Immaculada González, M. Salut Martínez, Carles Ariza

Servei d'Avaluació i Mètodes d'Intervenció

Agència de Salut Pública de Barcelona

Índex

1. Presentació	7
2. Objectius i mètodes	8
3. Descripció i valoració dels programes seleccionats	17
DiNo, educación preventiva sobre drogas para pre-adolescentes	18
Actividad física y salud	20
Els meus amics, el meu jardí	22
Educación para la salud	24
Programa del Olimpo	26
La aventura de la vida	28
Discover. Aprendiendo a vivir	30
Prevenir para vivir	32
Cine y educación en valores	34
El valor de un cuento	36
4. Conclusiones i recomanacions	38
Bibliografia	40
Annex 1.	
Taula de resultats de la valoració dels 10 programes seleccionats	42
Annex 2.	
Adreces d'interès	44

1. Presentació

Els programes de promoció de la salut a l'escola són estratègies educatives encaminades a afavorir el desenvolupament de estils de vida i hàbits saludables entre la població escolar. En l'Educació Primària, etapa que s'estén entre els 6 i els 12 anys, els escolars encara no són autònoms per a decidir moltes d'aquestes conductes, que depenen en gran mesura de les actituds i models que reben de les seves famílies i escoles.

Per aquest motiu, s'ha donat gran importància al treball inespecífic (de les conductes saludables en el seu conjunt) i integrat de l'educació per a la salut en el conjunt del currículum escolar al llarg d'aquesta etapa. Es creu que això pot permetre la prevenció de l'aparició de problemes específics vinculats a moltes d'aquestes conductes, com són l'alimentària, l'aparició de la conducta sexual i la possibilitat d'instauració d'hàbits tòxics pel consum de substàncies addictives, al llarg de l'etapa següent de l'Educació Secundària. Tot i tractant-se d'activitats integrades en el currículum escolar, es considera que aquestes estratègies o programes han de complir uns criteris o requisits mínims que augmenta la seva efectivitat.

Amb motiu de la necessitat d'adequar els recursos destinats a programes de promoció de la salut a l'escola i fer un repartiment òptim dels mateixos en funció de les necessitats i problemes de salut dels infants i joves de la ciutat, l'Agència de Salut Pública de Barcelona va decidir fer una revisió de l'estat de la qüestió pel que fa als Programes d'Educació per a la Salut a l'Educació Primària existents a nivell nacional. L'informe que segueix presenta les principals troballes d'aquesta revisió i ofereix a les escoles de la ciutat unes conclusions sobre els programes que compleixen millor els criteris de referència, així com unes recomanacions de cara a la tria de l'estratègia més convenient.

2. Objectius i mètodes

Els principals objectius de la revisió van ser:

1. Delimitar les principals estratègies educatives de promoció de la salut dissenyades i adreçades a l'etapa de l'educació primària en el conjunt del territori nacional espanyol.
2. Verificar, a través d'un sistema de puntuació numèric, l'adequació de cadascuna d'aquestes estratègies a uns criteris de qualitat, extrets de l'evidència científica.
3. Oferir als educadors uns consells i recomanacions sobre els programes de promoció de la salut més adients, disponibles en el nostre entorn.

En un inici, es van sotmetre a revisió tots els programes de promoció de la salut adreçats a l'educació primària, que han estat elaborats per les diferents administracions públiques o entitats privades especialitzades en aquest àmbit, durant el termini màxim dels 10 darrers anys (des de 1995), i que segueixin aquests criteris d'inclusió:

1. Materials adreçats a escolars que cursin l'educació primària (6-12 anys), independentment que el programa inclogui altres cursos.
2. Publicats o editats a Espanya (encara que siguin traduïts d'altres països) en qual-sevol llengua oficial.
3. Que inclogui continguts d'educació per a la salut.
4. Que generi treball a l'aula (en un temps superior a 30 minuts).

La cerca inicial dels programes es va fer per internet (Ministerio de Educación y Ciencia, Comunitats Autònomes, Ajuntaments, editorials i diverses entitats privades). A continuació, es van realitzar trucades telefòniques per demanar informació dels programes i obtenir una persona com a "contacte" per als següents contactes. La petició del material a les diferents institucions es va fer de diverses maneres: telefònicament, carta formal i correu electrònic. L'obtenció del material es fa per pagament dels materials, en el cas de les institucions que no el facilitaven de forma gratuïta.

Es van obtenir 26 programes, 12 de Comunitats Autònomes (Andalusia, Múrcia, Aragó, Castella i Lleó i Catalunya), 6 d'Ajuntaments (Sevilla, Burgos, Madrid i Fuenlabrada) i 8 d'entitats privades (EDEX, AGIPAD, FAD, Manos Unidas i Fundació de l'Esplai).

	Programa	Comunitat Autònoma	Ajuntament	Entitat Privada
1	Aprende a sonreír	Andalusia		
2	DiNo. Prevención de drogodependencias para pre-adolescentes	Andalusia		
3	Cuida tus dientes	Castella i Lleó		
4	Actividad física y salud	Castella i Lleó		
5	Aire fresco en los centros escolares	Astúries		
6	Dientes sanos	Aragó		
7	Solsano	Aragó		
8	Almarabú	Aragó		
9	Guía de higiene	Múrcia		
10	Guía para la promoción de la seguridad y la prevención de accidentes en el medio escolar	Múrcia		
11	Guía de salud bucodental	Múrcia		
12	Els meus amics, el meu jardí	Catalunya		
13	Educación para la salud		Sevilla	
14	El tabaco a debate		Burgos	
15	Cuéntame un cuento		Burgos	
16	Mi mascota y yo		Burgos	
17	Programa del Olimpo		Madrid	
18	Desayunos saludables		Madrid	
19	La aventura de la vida "Osasunkume"			EDEX
20	DISCOVER. Aprendiendo a vivir			EDEX
21	Educación para la salud y el bienestar			Mans Unides
22	Prevenir para vivir			FAD
23	Cine y educación en valores			FAD
24	El valor de un cuento			FAD
25	Tú y la música			FAD
26	En la huerta con mis amigos			AGIPAD

Posteriorment a una primera revisió dels programes es van seleccionar aquells que tenien la següent temàtica: alimentació, activitat física, prevenció de drogodependències, seguretat i prevenció d'accidents i hàbits higiènics. Per tant, es van eliminar aquells més específics com els programes que només treballen la violència de gènere, la protecció solar i la salut bucodental. D'aquests 26 programes inicials es van escollir 10 per a la seva posterior revisió.

	Programa	Comunitat Autònoma	Ajuntament	Entitat Privada
1	DiNo. Prevenció de drogodependències para pre-adolescents	Andalusia		
2	Actividad física y salud	Castella i Lleó		
3	Els meus amics, el meu jardí	Catalunya		
4	Educación para la salud		Sevilla	
5	Programa del Olimpo		Madrid	
6	La aventura de la vida "Osasunkume"			EDEX
7	DISCOVER. Aprendiendo a vivir			EDEX
8	Prevenir para vivir			FAD
9	Cine y educación en valores			FAD
10	El valor de un cuento			FAD

La descripció i valoració dels materials és va fer seguint la següent pauta:

a) Resum: informació més rellevant de cada programa o material.

b) Fitxa descriptiva:

- Títol: Títol del material.
- Institució: Institució o entitat que l'ha publicat o editat.
- Autors: Persona/es que han elaborat el material.
- Idioma: Idioma/es en el/s qual/s s'ha editat.
- Any: any d'edició.
- Objectius: Objectius principals que apareixen explícitament o que s'hi poden inferir. Si són molt extensos es resumeixen.
- Materials: Explicació de l'organització del programa.
- Abast: Explicació de com es poden aconseguir els programes, des de la visió dels centres escolars.
- Preu: Preu del programa o formes de pagament.
- Material reutilitzable: Possibilitat de que els materials es reutilitzin curs rere curs.

c) Descripció i continguts de cada component del programa o material.

d) Valoració de cada programa amb deu criteris científicament acceptats, procedents de l'evidència empírica:

1. Transversalitat i integració en el currículum.
2. Norma social subjectiva.
3. Pressió sociocultural directa.
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables.
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació.
6. Persona que aplica el programa.
7. Metodologia utilitzada a l'aula.

8. Número de sessions.
9. Materials o recursos que ofereix.
10. Implicació dels pares:

Es considerava el criteri com a positiu si es complia almenys una de les condicions que hi ha dintre de cada criteri, tal com es descriu més endavant d'una forma detallada.

e) Comentaris sobre cada programa i material:

A destacar: Es comenten aquells aspectes rellevants del programa o material, entre d'altres, la referència a haver fet una avaluació i haver-se basat en un model teòric.

A millorar: Es comenten aquells aspectes del programa o material que podrien completar-se i ser susceptibles de millora.

f) Aplicabilitat:

Programa complet: el programa posseeix suficient puntuació i quantitat de material per a constituir una intervenció preventiva sense utilitzar altres materials.

Material complementari: el programa es pot utilitzar com a complement d'altres programes, com a introducció d'un programa preventiu, per du a terme accions puntuals o com a material de recolzament per a que el professor dissenyi la seva pròpia intervenció.

Descripció detallada dels criteris de valoració

1. Transversalitat i integració en el currículum

La transversalitat en l'Educació Primària afecta normalment als continguts d'etapa, que tendeixen a prendre centres d'interès que s'implementen de forma transversal en les diverses àrees curriculars, aportant cada àrea troncal els elements que li són específic. Dues àrees que van molt pròximes són l'àrea de Coneixement del Medi Social i la del Coneixement del Medi Natural, que solen desplegar paral·lelament molts temes que són transversals (el cos humà, el medi ambient, el transport i la mobilitat, el treball...). La salut com a Eix Transversal del currículum participa plenament en esta etapa d'aquest plantejament transversal a través de les diferents àrees. En els cicles Inicial i Mitjà de l'etapa aquesta transversalitat es veu afavorida pel fet que un sol professor/a és el responsable de la impartició dels continguts de les diverses àrees. En el cicle Superior es va introduint lentament l'especialització i en moltes escoles els alumnes tenen tres o quatre professors/es responsables de diverses àrees.

En esta etapa existeix també la figura del tutor/a que és també qui s'encarrega de l'espai de tutoria que és un espai molt vàlid per a la integració de les activitats de salut.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 1.1. El programa estipula específicament com incorporar els continguts en les àrees curriculars de l'etapa;

- 1.2. El programa aconsella que els continguts es portin a terme en un espai semblant a l'àrea de tutoria;
- 1.3. El programa dimensiona la seva extensió i aconsella com adaptar-lo a les possibilitats que ofereix un curs escolar

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

2. Norma social subjectiva

Des de la teoria de l'aprenentatge social (Bandura, 1977), es considera que la percepció subjectiva dels nens i nenes respecte a les actituds i comportaments dels adults afecta les pròpies actituds envers els hàbits i els comportaments relacionats amb la salut. Els programes haurien de treballar explícitament aquestes actituds, emfasitzant la percepció dels comportaments favorables a la família, a l'escola i als entorns més propers (esport, barri, centres de lleure...).

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 2.1. El programa proposa alguna activitat per a treballar el model i la influència positiva del medi familiar;
- 2.2. El programa proposa alguna activitat per a treballar el model i la influència positiva del medi escolar
- 2.3. El programa proposa alguna activitat per a treballar el model i la influència positiva d'algun altre àmbit de l'entorn immediat del nen/a.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

3. Pressió sociocultural directa

Dintre de les influències socials, es reconeix que els factors referencials per al modelatge i la norma social, poden suposar una font de pressió sociocultural directa en aspectes del comportament que es refereixen al consum, com ara la ingestió d'aliments, de substàncies tòxiques i addictives... A més de la família, els docents i d'altres figures com els monitors d'esport o de lleure, la publicitat és una altra font d'inqüestionable impacte entre els infants.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 3.1. El programa proposa alguna activitat per a treballar la influència de les pressions de l'entorn social (família: pares, germans...; mestres; entrenadors...).
- 3.2. El programa proposa alguna activitat per a treballar la influència de les pressions dels mitjans de comunicació social (televisió, Internet...).
- 3.3. El programa proposa alguna activitat per a treballar la influència de les pressions de la publicitat.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables

Els hàbits són les conductes apreses per reiteració, és a dir per la repetició continuada de l'acte. Es considera òptim l'aprenentatge dels hàbits en aquella època de la vida en que el nen i la nena són heterònoms, és a dir, dependents d'un altre, al que no qüestionen. Als 12-13 anys, amb l'arribada de l'adolescència, s'inicia el pensament crític, caracteritzat pel qüestionament de la realitat. Per tant, el període dels anys previs (0-12 anys) és el període vital ideal per l'adquisició dels hàbits bàsics i fonamentals (higiènics, alimentaris, d'activitat i descans, de cooperació i solidaritat...). Dels 6 als 12 anys coincideix amb l'Educació Primària i l'escola apareix com un lloc ideal per a l'entrenament i assentament dels hàbits. L'Educació per a la salut i els programes que es proposen per aquestes edats han de tenir en compte d'incloure activitats que possibilitin l'entrenament dels diferents hàbits saludables. Tanmateix el treball i aprenentatge dels hàbits és un dels objectius que travessa tots els cursos, especialment dels dos primers cicles de l'etapa.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 4.1. El programa inclou en els seus objectius la promoció i exercitació d'hàbits relacionats amb la salut.
- 4.2. El programa contempla entre les seves activitats l'entrenament específic d'hàbits i conductes saludables.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació

Tenint en compte el propi desenvolupament cognitiu que es dona al llarg de l'etapa de l'Educació Primària, no és fins al final de la mateixa que els escolars assoleixen la capacitat del raonament abstracte i la plena capacitat de la conceptualització. Per aquest motiu, s'ha indicat que els programes adreçats al període comprès entre els 6 i els 12 anys haurien tenir una atenció preferent a la inculcació d'hàbits, seguida de la promoció d'actituds i creences que els solidifiquin. En un tercer lloc cal situar la importància de la impartició dels coneixements que es mesuraran sempre com els justos i adients per anar elaborant la instrucció en salut (Anderson, Creswell, 1984). En cap cas està justificat que els programes d'aquesta etapa continguin gran quantitat d'informació.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 5.1. El programa prioritza clarament el treball dels hàbits sobre tots els altres dominis de l'aprenentatge en salut (afectiu i cognoscitiu).

- 5.2. Les activitats del programa es caracteritzen per una orientació conductual (entrenament d'hàbits i conductes).
- 5.3. Els continguts informatius han estat triats per fonamentar el treball d'hàbits i actituds i no són preferents sobre aquests.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

6. Persona que aplica el programa

En l'etapa de l'Educació Primària, ningú millor que el/a mestre/a o tutor/a d'una aula coneix als escolars i sap quina és la millor manera d'administrar unes determinades estratègies didàctiques. Com s'ha dit, a més, en els primers cicles, el/a mestre/a sol encarregar-se de totes les parts de l'activitat curricular. Per tots aquests motius, convé revisar si el programa recomana explícitament que aquest sigui aplicat pel professor que normalment s'encarrega de l'aula.

La condició per a valorar aquest criteri és:

- 6.1. El programa recomana explícitament que ha de ser aplicat pel professor encarregat de l'aula en la resta d'activitats escolars.

Si es menciona només la condició anterior, es considera el criteri com a positiu.

7. Metodologia utilitzada a l'aula

Es proposa explícitament l'ús de tècniques dinàmiques i participatives (treball actiu, materials per manipular, posades en comú, etc.) i no només exposicions magistrals, treball individual, etc. La transversalitat d'aquesta etapa i el fet que el professor/a està pràcticament tota la jornada amb els escolars no fa tan necessari que el programa es porti a terme en l'àrea de tutoria, però és cert que la interactivitat pròpia d'aquest espai el fa òptim per a les activitats d'educació per a la salut.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

- 7.1. Es recomana explícitament portar a terme el programa en l'espai de la tutoria.
- 7.2. No es recomana l'espai de tutoria per a dur a terme el programa, però la metodologia es prou variada i assegura activitats on la posada en comú i la discussió en grup hi és present.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

8. Número de sessions

Avui dia es reconeix que tot programa d'educació per a la salut que tracti de donar una resposta mínima a la majoria de determinants implicats en un comportament saludable

hauria de tenir un mínim de 5 sessions. Això es correspon amb l'atenció a una informació bàsica, les influències socials, la promoció d'actituds saludables, el treball de les competències i habilitats socials i l'entrenament dels hàbits i comportaments pròpia ment dits.

La condició per a valorar aquest criteri és:

8.1. El programa defineix d'una forma explícita una dedicació mínima per a desenvolupar el programa de 5 sessions o classes.

Si es menciona només la condició anterior, es considera el criteri com a positiu.

9. Materials o recursos que ofereix

La necessària concreció dels missatges en l'etapa de l'Educació Primària fa quasi imprescindible que tot programa adreçat a aquest període ofereixi un material de l'alumne i per tant quelcom que es podrà fer arribar als alumnes per a que el treballin. Un bon programa haurà d'acompanyar aquestes activitats amb les adients explicacions i guia per a l'educador/a.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

9.1. El programa presenta un material (quadern, fitxes...) editat per a ser treballat pels alumnes.

9.2. El programa inclou en la guia de l'educador unes fitxes de treball ja preparades per ser fotocopiades i adreçar-les als escolars.

9.3. El programa, a més del material editat per als escolars, inclou una guia per a l'educador on es detalla i explica com utilitzar el material de l'alumne.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

10. Implicació dels pares

Una gran majoria dels comportaments saludables dels nen i nenes de l'etapa de l'Educació Primària depenen de la mediació de la família. Efectivament, en aquest període de 6 a 12 anys, els escolars són dependents de l'adult i explícitament dels seus pares o tutors com a primers responsables de la seva educació. Molts dels comportaments saludables d'aquestes edats demanen de la col·laboració dels pares per a la seva exercitació o aplicació. És convenient que aquests programes continguin algun moment de comunicació explícita entre família i escola per demanar-se la col·laboració mútua.

Les condicions per a valorar aquest criteri serien:

10.1. El programa convida a una reunió explícita, i organitzada per l'escola, sobre els seus continguts i materials del programa, per demanar als pares una

col·laboració determinada. En d'altres casos, no es tracta d'una reunió específica per això, sinó que s'aprofita alguna trobada amb els pares més general per informar i demanar col·laboració amb el programa.

- 10.2. El programa inclou en alguna/es de les activitats col·laboracions i implicació específica dels pares, aportant informació o alguna col·laboració particular.
- 10.3. Abans o al llarg del programa existeix algun moment en que es lliura informació als pares sobre el que els seus fills estan fent a l'escola i es demana d'ells suport i reforç des de casa.

Si es menciona almenys una de les condicions anteriors, es considera el criteri com a positiu.

3. Descripció i valoració dels programes seleccionats

A continuació, en les properes pàgines es presenten les 10 fitxes dels programes que finalment es van sotmetre a valoració. Com s'han indicat, de cada programa s'ofereix un petit resum, la fitxa descriptiva, els materials de que consta, la valoració que mereix i uns comentaris sobre aspectes a destacar o millorar i la seva aplicabilitat com a programa complet o complementari d'altres accions.

En l'annex 1 es presenta una fitxa que reuneix totes les valoracions dels 10 programes.

1. DiNo, educació preventiva sobre drogues para pre-adolescentes

Junta d'Andalusia

RESUM

Programa adreçat al 3r cicle d'educació primària. És un programa destinat a la prevenció de drogodependències.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: DiNo, Educación preventiva sobre drogas para pre-adolescentes.

Institució: Junta d'Andalusia.

Autors: Delgado E., Pablos MJ., Sánchez D.

Idioma: Castellà.

Any: 2000.

Objectius: Desenvolupar l'autoestima dels alumnes i les habilitats socials necessàries per afrontar les situacions interpersonals en funció dels propis valors i l'opinió dels altres. Tenir informació més completa de les diferents drogues (legals i il·legals) i els seus efectes sobre la salut. Ser més crític enfront els missatges publicitaris i les influències de l'entorn.

Abast: La inscripció es fa a partir de la pàgina web de la Consejería de Educación, a partir d'aquesta també es fa la difusió del programa, amb la col·laboració de les delegacions provincials.

Preu: Els materials són gratuïts prèvia petició per escrit. Es distribueixen a través de la Consejería de Educación.

Reutilitzable: Tot el material es reutilitzable. Dins la inscripció telemàtica hi ha un ítem que pregunta si han realitzat el programa anys anteriors i així no tornar a enviar els materials.

MATERIALS

Descripció: Guia didàctica i 5 quaderns del professor amb els diferents nuclis temàtics que treballa aquest programa. Dins d'aquests quaderns hi ha fitxes per a l'alumne per ser fotocopiades.

Continguts: És un programa destinat a la prevenció de drogodependències. Aquest presenta els següents materials: guia didàctica per l'aplicació del programa i 5 llibres del professor amb diferents nuclis temàtics, que són els següents: "Autoestima, habilidades sociales y toma de decisiones", "Uso y abuso de sustancias", "Tabaco, alcohol y salud", "Causas y situaciones que favorecen el consumo de tabaco y de bebidas alcohólicas", i "Hábitos que contribuyen a una vida sana".

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	☐
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	☐
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	8

COMENTARIS

A destacar: És un programa ben estructurat i parteix d'una base teòrica de l'aprenentatge i el canvi d'hàbits. S'ajusta molt als objectius. Dona informació pel professor i la família. Hi ha una autoavaluació.

Podria millorar: És molt dens pels escolars de primària, hi ha massa informació. Les fitxes pels alumnes no són atractives. Presenta mancances de com es considera la norma social.

Aplicabilitat:

- Programa Complet: Sí.
- Programa Complementari: No. El material no es pot separar, és tot un conjunt.

2. Actividad física y salud

Junta de Castilla i Lleó

RESUM

El programa, adreçat a alumnes d'educació infantil, primària i secundària, està dissenyat per ser implementat en l'assignatura d'educació física.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Actividad Física y Salud.

Institució: Junta de Castilla i Lleó.

Autors: Fraile A., Vesga C., et al.

Idioma: Castellà.

Any: 2004.

Objectius: Adoptar hàbits higiènics, d'alimentació, de posició i d'exercici físic, manifestant una actitud responsable del seu propi cos i de respecte amb els altres, relacionant aquests hàbits amb els efectes sobre la salut. Mitjançant jocs, mantenir relacions equilibrades i constructives amb els altres, evitant la discriminació per característiques personals, sexuals i socials, així com comportaments agressius i les activitats de rivalitat en activitats competitives.

Abast: La difusió es fa a través dels Centres de Formació i Innovació Educativa. Aquests centres pertanyen a la Conselleria d'Educació, i s'encarreguen de la formació dels professors.

Preu: Els materials són gratuïts, prèvia petició per escrit. Estan editats per la Direcció General de Salut Pública de Castilla y León.

Reutilitzable: Sí.

MATERIALS

Descripció: CD amb la guia del professor en format pdf, guia pel professor (amb fitxes pels alumnes que es poden fotocopiar). Els materials s'estan modificant de cara al curs vinent, encara que seguiran amb la mateixa estructura.

Continguts: Compleix els objectius d'educació física vinculats a la salut.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	
Puntuació Total	5

COMENTARIS

A destacar: Dona molts coneixements d'educació física. Treballa els valors d'equip, estimula la discussió. Les activitats són imaginatives i en l'annex hi ha molt bons continguts.

Podria millorar: No treballa molts temes de salut. Caldria que les sessions fossin més detallades. Massa contingut informatiu, i tant les instruccions com els materials estan poc clars.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí. És complet en continguts, per aplicar-ho a l'assignatura de d'educació física.
- **Programa Complementari:** Com a programa complementa a les classes d'educació física.

3. Els meus amics, el meu jardí

Generalitat de Catalunya
(Dpt. de Salut i Dpt. d'Acció Social i Ciutadania)

RESUM

Programa dirigit a educació primària, que treballa la prevenció del consum de drogues a partir de historietes protagonitzades per verdures.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Els meus amics, el meu jardí. Títol original del programa: *The hole in the fence*. Ottawa, Health and Welfare Canada.

Institució: Generalitat de Catalunya (Dpt. de Salut i Dpt. de Benestar Social).

Autors: Shaw F., Szbo C.

Idioma: Català.

Any: 1976. Editat en català l'any 1993.

Objectius: Afavorir la maduració personal, i potenciar les relacions interpersonals. L'objectiu és la prevenció del consum de drogues.

Abast: Els materials són facilitats pels CRP de cada districte. Distribueix els materials als CRP el Departament d'Educació.

Preu: Materials gratuïts, prèvia petició per escrit.

Reutilitzable: Sí.

MATERIALS

Descripció: Llibre de contes, llibre pel mestre, joc de diapositives i joc de pòsters.

Continguts: Programa de prevenció de drogodependències a partir de les experiències emocionals de la vida treballa els sentiments de por, inseguretat, ressentiment i desig. El professor a partir d'anar passant les diapositives i llegir el llibre, fa que els alumnes participin en l'evolució de les historietes i facin les activitats que hi ha en la guia del professor.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	☒
9. Materials o recursos que ofereix	
10. Implicació dels pares	
Puntuació Total	5

COMENTARIS

A destacar: Treballa les emocions, utilitza la metodologia de discussió a la classe. La guia del professor és molt correcta. Les diapositives ajuden als alumnes a implicar-se més en el programa.

Podria millorar: Els dibuixos i la lletra dels materials semblen més de educació infantil, per tant, s'hauria d'actualitzar. Seria convenient elaborar un material per l'alumne. No s'entén gairebé el significat dels pòsters i quan s'han d'utilitzar. Afegir més continguts en educació per a la salut. S'hauria d'implicar als pares.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí, però amb materials per l'alumne.
- **Programa Complementari:** No. Les historietes soles no tenen sentit.

4. Educación para la salud

Ajuntament de Sevilla

RESUM

Programa molt ampli, treballa diversos nuclis temàtics de l'educació per a la salut. S'aplica a tots els cursos de l'educació primària.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Educació para la salud.

Institució: Ajuntament de Sevilla.

Autors: Servicio de Salud del Ayuntamiento de Sevilla.

Idioma: Castellà.

Any: 1998. Última revisió 2003.

Objectius: Reconèixer les situacions de risc i fomentar els principis bàsics de seguretat en front el risc. Desenvolupar habilitats i actituds saludables, que afavoreixin en el nen anar guanyant autonomia. Conèixer les característiques d'una alimentació saludable (dieta mediterrània), i la importància de l'esmorzar. Afavorir la vivència de la sexualitat de forma responsable i positiva entre el nens/es, i futurs adults.

Abast: Els materials els facilita el "Servicio de Salud" del Ayuntamiento de Sevilla, a través dels equips de promoció de la salut.

Preu: Materials gratuïts, prèvia petició per escrit.

Reutilitzable: La guia didàctica del professor és reutilitzable. El material del alumne és unipersonal.

MATERIALS

Descripció: Per a cada nucli temàtic: Manual pel professor, quadern pel alumne, fulletó per a pares i material d'avaluació.

Continguts: És un programa que treballa diferents àrees de l'educació per a la salut, aquestes àrees són: "Higiene y salud bucodental", "Educación afectivo sexual", "Seguridad y prevención de accidentes" i "Alimentación". El material va en relació amb les temes abans esmentats, per tant, hi haurà un quadern per l'alumne per a cada cicle de primària (1r, 2n i 3r), excepte el de "Educación afectivo sexual" que només hi ha un quadern per l'alumne al tercer cicle.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	8

COMENTARIS

A destacar: Es treballen molts temes. Té un contingut molt bo. El material per l'alumne és molt apropiat.

Podria millorar: El manual del professor és massa dens i manquen les orientacions didàctiques. S'hauria d'afegir alguna trobada amb els pares.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí, és molt complet en continguts.
- **Programa Complementari:** Sí. Es pot treballar per nuclis temàtics o per cursos (només treballar els llibres que toquen en un curs concret).

5. Programa del Olimpo

Deporte y Vida. Comunidad de Madrid

RESUM

Programa adreçat a alumnes de 8 a 10 anys i que treballa els hàbits saludables i la prevenció del consum de drogues. Fomenta les actituds favorables per a la salut i els hàbits higiènics, a partir de treballar l'autoeficàcia.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Programa del Olimpo.

Institució: Deporte y Vida. Comunidad de Madrid.

Autors: Comas R., Moreno G., Moreno J., Acero A.

Idioma: Castellà.

Any: 2002.

Objectius: Aprenentatge i desenvolupament de l'autocontrol emocional. Aprenentatge i foment dels hàbits saludables. Desenvolupament de les habilitats socials. Prendre decisions i solucionar els problemes.

Abast: La difusió i la captació de les escoles es fa a partir de tècnics de prevenció de cada municipi o districte. El programa es fa en horari extraescolar impartit per monitors externs.

Preu: Es fa mitjançant conveni de les administracions locals, i se sap prèviament la quantitat d'alumnes que hi participaran. Quadern monitor 10 €/unitat. Quadern per l'alumne 4 €/unitat.

Reutilitzable: No, els quaderns de l'alumne són unipersonals. Si, el material del monitor, ja que cada any és el mateix.

MATERIALS

Descripció: Hi ha 4 nuclis temàtics per treballar, per tant hi ha 4 quaderns pel monitor i 4 quaderns per l'alumne.

Continguts: El programa tracta 4 blocs temàtics, que són "Hábitos saludables y prevención de drogodependencias", "Aprendizaje y desarrollo del autocontrol emocional", "Toma de decisiones y solución de problemas" i "Desarrollo de las habilidades sociales".

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	☒
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	8

COMENTARIS

A destacar: Bons materials i ben explicats. Treballa diferents temàtiques i, per tant, és complet. Implica als pares. Preveu una avaluació de resultats. Treballa l'autoeficàcia.

Podria millorar: Totes les situacions del programa es donen a la mitologia, no les traspasa a situacions reals. El material és molt dens, falten eines que facin més àgils les sessions (ex. Diapositives, cromos, etc.).

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí. És complet i treballa diversos temes.
- **Programa Complementari:** Sí. Es poden utilitzar els llibres per separat. Per exemple, un llibre equival a una unitat didàctica.

6. La aventura de la vida "Osasunkume"

EDEX

RESUM

Programa adreçat exclusivament a l'educació primària, que treballa la prevenció del consum de drogues a través de 4 eixos, com són l'autoestima, les habilitats per la vida, informació de les drogues i els hàbits saludables. Implica a la família i els recursos de la comunitat.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: La aventura de la vida, "Osasunkume".

Institució: EDEX.

Autors: Flores R., Herrera G., Melero J C.

Idioma: Castellà, Basc, Català.

Any: 1989. Última revisió 2005.

Objectius: Atènyer mitjançant informació sobre conductes que comprometen el benestar i la convivència, la promoció d'actituds i valors que les afavoreixin i el desenvolupament de les habilitats per la vida.

Abast: L'escola s'ha de posar en contacte amb la "Fundació Catalana de l'Esplai" per rebre els materials. Depèn de plans locals i convenis amb els municipis per elaborar el pressupost. Al mes de Juny les escoles fan la demanda del programa.

Preu: Àlbum de cromos 4,38 €/unitat. Guia per professor 7,50 €/unitat. Cuentos para conversar 33 €/ 2 Cd's. Guia 10 pasos (material per a pares) 5,13 €/unitat.

Reutilitzable: No, el material de l'alumne (àlbum de cromos). Sí, els materials lúdics (CDs, jocs, etc.).

MATERIALS

Descripció: Distribuïts segons la població diana:

- **Escola:** *1er cicle* → “Cuentos para Conversar” (2 CD), i guia per educadors.
2on i 3er cicle → “àlbum de cromos” (per a cada alumne) i guia per l’educador.
- **Família:** “Manual 10 pasos”.
- **Recursos de Suport:** col·lecció de 12 vídeos (cada vídeo amb la seva guia didàctica).
La web del programa www.laaventuradelavida.net

L’edició en català té tots els materials traduïts en català, excepte els vídeos.

Continguts: És un programa de prevenció de les drogodependències, a través de 4 eixos que són l’autoestima, habilitats per la vida diària, drogues i hàbits saludables. Treballa tres àmbits: família, escola i barri.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	☒
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d’hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l’aula	☒
8. Número de sessions	
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	9

COMENTARIS

A destacar: Treballa molts àmbits i molts temes. Hi ha molt material i sempre guiat. Es forma als professors. Flexible, atractiu i equilibrat en quant a continguts. S’involucra als pares. A destacar els cromos, jocs, pàgina web, etc. La versió catalana disposa d’un díptic informatiu del programa. A demés es fa formació, seguiment i avaluació del professorat; això es porta a terme al mateixa escola o als CRPs. També hi ha formació a pares a partir de xerrades a la mateixa escola. A partir de l’any que ve hi haurà material nou “Cuentos para conversar”, serà en català i en format d’animació.

Podria millorar: Excés de materials, hauria d’haver més instruccions de com utilitzar-los i organitzar-los. No hi ha un número fix de sessions a realitzar, per tant, seria aconsellable fer un seguiment de l’aula per saber si s’està fent correctament. Algunes instruccions de la guia no concorden amb les de la web.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí. Treballa molts àmbits i cobreix molts objectius.
- **Programa Complementari:** Els vídeos i CD’s es poden utilitzar sense la necessitat de fer el programa complet.

7. Discover. Aprendiendo a vivir.

EDEX

RESUM

Programa recomanat pel Ministeri d'Educació i Ciència. Tracta la prevenció de drogedependències, i es centra en habilitats de comunicació, relacions socials i la presa de decisions.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Discover, "Aprendiendo a vivir".

Institució: EDEX.

Autors: American Guidance Service. Versió traduïda del programa "Discover Skills for Life".

Idioma: Castellà, Basc.

Any: 1995. Última revisió 2002.

Objectius: Prevenir el consum de drogues, treballant les habilitats i la reducció de riscos. Assolir nivells de benestar i identificar les influències de l'entorn.

Abast: La institució que està interessada en aquest programa ha de demanar-lo directament a EDEX. La distribució corre a càrrec de la pròpia institució.

Preu: Llibre de l'alumne entre 9,29 € i 14,96 €/unitat segons curs. Llibre del professor entre 69,14€ i 81€/unitat segons curs.

Reutilitzable: Sí, tots els materials es poden tornar a utilitzar.

MATERIALS

Descripció:

- Guia i sistema d'ajut total pel professor (per treballar en diferents àmbits: centre escolar, família, la comunitat i el grup d'iguals).
- Llibre per a cada alumne.

Continguts: Incorpora en un mateix dossier la "Guía para profesorado", que presenta una taula de programació de les unitats que facilita la visualització del contingut del programa, i el "Sistema Total de Apoyo", on trobem fitxes per a ser fotocopiades per treballar amb l'alumnat i la família, fitxes per a l'avaluació dels alumnes, vocabulari i transparències.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	☒
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	☒
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	☒
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	10

COMENTARIS

A destacar:

És molt complet, ben adaptat, ben presentat. La guia del professor està ben explicada i queda clar com portar a terme el programa. El material de l'alumne és reutilitzable. Es demana la col·laboració dels pares i mares.

Podria millorar:

Massa contingut per curs. S'hauria de fer alguna reunió amb els pares i formar al professorat per fer el programa. Alguns continguts són innecessaris per a l'educació primària.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** Sí. És molt complet.
- **Programa Complementari:** No. Hi ha unes fitxes informatives pels professors que es poden utilitzar separatament del programa.

8. Prevenir para vivir

Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD)

RESUM

Programa de prevenció de consum de drogues. Comprèn l'educació infantil fins la secundària. Les variables a treballar varien depenent del curs, seguint la Teoria de l'Aprenentatge. Treballa principalment valors.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Prevenir para vivir.

Institució: Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD).

Autors: Alonso C., Bayón F., Colao P., Compadre A., Palomino J., Salarich L., Sanz C.

Idioma: Castellà.

Any: 2001.

Objectius: Reduir i endarrerir l'edat d'inici del consum de tabac, alcohol i drogues il·legals, tot desenvolupant els àmbits de l'afectivitat, el raonament intel·lectual i la capacitat de relació social.

Abast: La institució del municipi interessat en el programa demana a la FAD la quantitat de materials que necessitin. Posteriorment, la mateixa institució s'encarrega de la distribució del material a les escoles.

Preu: Guia didàctica general 4,50 €/unitat; Quadern per a pares 2,50 €/unitat; Quadern per a professor entre 3,10 € i 3,50 €/unitat segons curs; Quadern per alumnes entre 0,37 € i 0,43 €/unitat segons curs. Carpeta serigrafiada per materials de professor 1,08 €/unitat.

Reutilitzable: Si, el material pel professor. Els quaderns pels alumnes són unipersonals.

MATERIALS

Descripció:

- Guia didàctica per el professor;
- Quadern de treball per a pares;
- Quaderns d'activitats per a professors (segons cursos);
- Quaderns per alumnes (segons nivells);
- Fulltò informatiu per a pares.

Continguts: Programa de prevenció de consum de drogues que comprèn l'educació infantil fins la secundària. Adapta el model de la Teoria de l'Aprenentatge a cada edat, tot i que el treball dels valors predomina sobre altres determinants.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	☒
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	☒
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	☒
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	8

COMENTARIS

A destacar: Bona fonamentació, les activitats es basen en la teoria de l'aprenentatge. Bona adaptació a l'edat, ja que es manté la continuïtat de l'educació infantil a la ESO. Bons materials i hi ha col·laboració dels pares en el programa. Té avaluació de procés mitjançant uns qüestionaris que posteriorment s'han d'enviar a la FAD.

Podria millorar: És un programa que treballa més els valors que no pas el comportament saludable i el treball conductual és pobre. Les activitats no treballen tant la part teòrica.

Aplicabilitat:

- Programa Complet: Sí. Però ha de donar més importància a l'educació per la salut.
- Programa Complementari: No.

9. Cine y educación en valores

Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD)

RESUM

Programa per a la prevenció de drogodependències. Es projecten diverses pel·lícules i es fan activitats mitjançant la guia de la pel·lícula. Treballa exclusivament valors.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: Cine y educación en valores.

Institució: Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD).

Autors: Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD).

Idioma: Castellà.

Any: 1995 (Cada any s'afegeixen noves pel·lícules).

Objectius: Formar-se en valors, actituds i habilitats socials, que actuïn com a factors de protecció davant el consum de drogues.

Abast: La institució del municipi interessat en el programa demana a la FAD la quantitat de materials que necessitin. Posteriorment, la mateixa institució s'encarrega de la distribució del material a les escoles.

Preu: Lloguer de pel·lícules 190 €/ dia de projecció; Guia didàctica per professor 6 €/unitat; Quaderns per l'alumne 0,25 €/unitat.

Reutilitzable: Si, el material del professor. Encara que si canvia de pel·lícula s'haurà de comprar la guia pertinent. No, el material de l'alumne, que és unipersonal.

MATERIALS

Descripció:

- Díptic informatiu del programa;
- Guies pel professor de les pel·lícules (les pel·lícules queden a càrrec del professor).
- Quadern per l'alumne per treballar les diferents activitats del programa.

Continguts: Pel·lícules adients per a l'edat de l'alumnat i breus orientacions pel professor, que faciliten el treball dels valors a través de l'anàlisi de la pel·lícula projectada.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	☒
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	
6. Persona que aplica el programa	☒
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	
9. Materials o recursos que ofereix	
10. Implicació dels pares	☒
Puntuació Total	4

COMENTARIS

A destacar: Fomenta l'esperit crític davant les pel·lícules. Flexible i adaptable.

Podria millorar: S'hauria d'establir una relació més explícita amb la promoció de la salut i les drogodependències. No té fil conductor. No té guies clares. Només treballa valors. No es pot considerar un programa. Seria convenient afegir els vídeos que es treballen a les guies.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** No té continguts en promoció per a la salut.
- **Programa Complementari:** Sí. Utilitzable com a complement d'altres programes de salut.

10. El valor de un cuento

Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD)

RESUM

Aquest programa treballa valors per a la prevenció del consum de drogues, i permet adaptar-lo a àmbits no escolars com ludoteques, a casa amb la família, etc.

FITXA DESCRIPTIVA

Títol: El valor de un cuento.

Institució: Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD).

Autors: Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD).

Idioma: Castellà.

Any: 1999.

Objectius: Formar-se en valors, actituds i habilitats socials que com a factors de protecció contribueixen en el desenvolupament global del individu i el fan capaç d'afrontar les dificultats de la vida, entre elles el consum de drogues.

Abast: La institució del municipi interessat en el programa demana a la FAD la quantitat de materials que necessitin. Posteriorment, la mateixa institució s'encarrega de la distribució del material a les escoles.

Preu: Guia del llibre 5,72 €/ unitat.

Reutilitzable: Sí, només hi ha material del professor. Els materials es poden reutilitzar cada any. Hi ha unes fitxes per ser fotocopiades per als alumnes.

MATERIALS

Descripció:

- Guies de lectura (6), dirigides a diferents grups d'edat. Aquestes guies les poden treballar: professors, mares, pares, educadors socials, bibliotecaris i animadors.

Continguts: Pel·lícules adients per a l'edat de l'alumnat i breus orientacions pel professor, que faciliten el treball dels valors a través de l'anàlisi de la pel·lícula projectada.

VALORACIÓ

1. Transversalitat i integració en el currículum	
2. Norma social subjectiva	
3. Pressió sociocultural directa	
4. Entrenament dels hàbits i comportaments saludables	
5. Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	
6. Persona que aplica el programa	
7. Metodologia utilitzada a l'aula	☒
8. Número de sessions	
9. Materials o recursos que ofereix	☒
10. Implicació dels pares	
Puntuació Total	2

COMENTARIS

A destacar: Afavoreix la imaginació, la creativitat, la capacitat crítica i el bon costum de la lectura.

Podria millorar: Caldria replantejar-ho des de l'objectiu de l'educació per a la salut.

Aplicabilitat:

- **Programa Complet:** No és un programa complet.
- **Programa Complementari:** Bon material complementari a l'assignatura de castellà. Treballa educació en valors.

4. Conclusions i recomanacions

A partir de la informació presentada prèviament en aquest informe, es pot **concloure** que:

1. Dos dels programes revisats destaquen per la qualitat de continguts i els materials que ofereixen: “Discover” i “La aventura de la vida”, ambdòs elaborats per Edex, entitat privada especialitzada en el camp de la prevenció de les drogodependències i ubicada a Bilbao.
2. De cara a la integració curricular en les escoles de Barcelona i Catalunya, només dues de les estratègies revisades, “La aventura de la vida” i “Els meus amics, el meu jardí” estan en llengua catalana. Això representa un obstacle de cara a la possible incorporació de bons materials que no estan traduïts.
3. “L’aventura de la vida” és un dels dos programes existents en llengua catalana i està distribuït per la Fundació Catalana de l’Esplai. Es tracta del segon millor programa en puntuació i, tant pel seu contingut com per la qualitat dels materials és un programa molt vàlid.
4. “Els meus amics, el meu jardí” és l’altre programa existent en llengua catalana i està distribuït per per la Generalitat de Catalunya, a través del Departament d’Educació. El tractament de la norma social i la proposta que fa de l’entrenament dels hàbits són millorables. Els materials i recursos que ofereix són modestos. No hi ha implicació dels pares.
5. Els programes “Discover”, “Dino” i “Programa del Olimpo” només es troben en llengua castellana, però poden ser una bona font d’informació i suggeriments a l’hora de buscar materials específics per l’educació per a la salut a l’etapa.

En funció d’aquestes conclusions, es fan igualment les següents **recomanacions** als educadors de l’Educació Primària:

1. Els criteris de valoració utilitzats en aquest informe són les pautes de referència que es poden utilitzar a l’hora de plantejar-se l’educació per a la salut a l’escola primària amb uns criteris de qualitat. Val la pena tenir-los presents, per assolir el màxim d’efectivitat en les activitats que es dissenyin. La integració en totes les àrees, la prioritització dels hàbits, la metodologia activa, el disseny d’algun material per als alumnes i la implicació dels pares són criteris a observar especialment.
2. D’acord amb l’observància d’aquests criteris, i sempre que l’escola estigui motivada i pugui dedicar un temps, els educadors poden realitzar adaptacions curriculars a la seva realitat, a partir d’alguns dels programes presentats en aquest informe. Cal recordar que la durada mínima d’una acció durant un curs es xifra en cinc sessions o actuacions diferents al llarg d’un curs, preferiblement lligades entre elles.

3. Per aquelles escoles decidides a implementar un programa en l'Educació Primària, el programa ja disponible en el mercat, com s'ha indicat, és "L'aventura de la vida", que presenta avantatges de bons continguts i materials i l'inconvenient del cost dels mateixos. Si s'hi pot fer front, és un programa molt recomanable per treballar la promoció de la salut entre els 6 i 12 anys.

Bibliografia

1. Anderson R Health Promotion: An overview. European Monographs in Health Education Research núm.6 1984.
2. Disseny Curricular: Ensenyament Primari. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació, 1990. 1ª edició.
3. Ariza C. Els continguts de la promoció de la salut a l'escola en A. Arias (ed): *El món de l'educació i la salut*. Barcelona:Ediciones Raima,1995.
4. Fernández S, Nebot M Catàleg de materials educatius de prevenció de drogo-dependències Institut Municipal de la Salut. Documents, 38. Ajuntament de Barcelona, 2000.
5. Tones, K. Educació per a la salut: un instrument per a la promoció de la salut en: A. Arias (ed): *El món de l'educació i la salut*. Barcelona: Ediciones Raima,1995.
6. Bandura A Social Foundations of Thought and Action: a Social Cognitive Theory. Prentice Hall, New York,1986.
7. Flores R., Herrera G., Melero J. C. La aventura de la vida. Edex. Bilbao, 1989 (actualització, 2005).
8. American Guidance Service Discover. (versió traduïda de "Discover Skills for Life"). Edex. Bilbao, 1995 (actualització, 2002).
9. Delgado E., Pablos MJ., Sánchez D. DiNo, Educación preventiva sobre drogas para pre-adolescentes. Junta de Andalucía. Sevilla, 2000.
10. Fraile A, Vesga C. et al. Actividad física y salud. Junta de Castilla y León. Valladolid, 2004.
11. Shaw F, Sizbo C. The hole in the fence. Ottawa. Health and Welfare Canada, 1976. Els meus amics, el meu jardí (versió traduïda en català). Departament de Salut, Departament d'Acció Social i Ciutadania. Generalitat de Catalunya. Barcelona,1993.
12. Servicio de Salud. Educación para la Salud. Ayuntamiento de Sevilla. Sevilla, 1998 (actualització,2003).
13. Comas R., Moreno G., Moreno J., Acero A. Programa del Olimpo. Deporte y Vida. Comunidad de Madrid. Madrid,2002.

14. Alonso C., Bayón F., Colao P., Compadre A., Palomino J., Salarich L., Sanz C. Prevenir para vivir. Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD). Madrid, 2001.
15. Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD). Cine y Educación en valores. Madrid, 1995.
16. Fundación de Ayuda contra la Drogadicción (FAD). El valor de un cuento. Madrid, 1999.

Annex 1

Taula de resultats de la valoració dels 10 programes seleccionats

Programa	Transversalitat i integració en el currículum	Norma social subjectiva	Pressió sociocultural directa	Entrenament dels hàbits i comportaments saludables
"DiNo" Educación preventiva sobre drogas para pre-adolescentes	☒		☒	☒
Actividad física y salud	☒			☒
Els meus amics el meu jardí	☒		☒	
Educación para la salud	☒		☒	☒
Programa del olimpo	☒		☒	☒
La aventura de la vida "Osansukume"	☒	☒	☒	☒
Discover, aprendiendo a vivir	☒	☒	☒	☒
Prevenir para vivir	☒		☒	
Cine y educación en valores	☒			
El valor de un cuento				

Priorització del treball d'hàbits i actituds sobre la informació	Persona que aplica el programa	Metodologia utilitzada a l'aula	Número de sessions	Materials o recursos que ofereix	Implicació dels pares	Puntuació Total
☒	☒	☒		☒	☒	8
	☒	☒		☒		5
	☒	☒	☒			5
☒	☒	☒		☒	☒	8
☒		☒	☒	☒	☒	8
☒	☒	☒		☒	☒	9
☒	☒	☒	☒	☒	☒	10
☒	☒	☒	☒	☒	☒	8
	☒	☒			☒	4
		☒		☒		2

Annex 2

Adreces d'interès

EDEX

Particular de Indautxu, 9
48011 Bilbao
Telèfon de contacte, 944425784

FUNDACIÓN DE AYUDA CONTRA LA DROGADICCIÓN (FAD)

Avda. de Burgos,3
28036 Madrid
Telèfon de contacte, 913024047

DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ, Programa d'Educació per a la Salut a l'Escola (PESE)

Via Augusta, 202-226
08006 Barcelona
Telèfon de contacte, 934006900

AGENCIA DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA, Servei de Salut Comunitària (SESAC)

Pl. Lesseps, 1
08023 Barcelona
Telèfon de contacte, 932027735

JUNTA DE ANDALUCÍA

Avda. Héroes de Toledo, 14 (Edificio Junta de Andalucía)
41071 Sevilla
Telèfon de contacte, 957015447

FUNDACIÓ CATALANA DE L'ESPLAI

Dolors Almeda, 10
08940 Cornellà de Llobregat
Telèfon de contacte, 934746030

